

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jiřího Vyvadila v právní věci stěžovatelky **N. Z.,** zast. JUDr. Vlastou Houdkovou, advokátkou se sídlem v Praze 2, Máchova 2, za účasti **Ministerstva vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2004, č. j. 6 Az 97/2003 – 36,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna advokátky JUDr. Vlasty Houdkové, se sídlem v Praze 2, Máchova 2, **se určuje** částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2004, č. j. 6 Az 97/2003 – 36, byla zamítnuta žaloba stěžovatelky proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 22. 1. 2003, č. j. OAM-2962/AŘ-2002, kterým byl zamítnut rozklad stěžovatelky a bylo potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 18. 4. 2001, č. j. OAM-3004/VL-11-05-2001, jímž bylo rozhodnuto o neudělení azylu stěžovatelce podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně

bylo rozhodnuto, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Městský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že vzhledem k důvodům, které stěžovatelka uvedla v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu, je třeba konstatovat, že v jejím případě byla žádost o udělení azylu posouzena v souladu se zákonem o azylu. Její těžká ekonomická situace, problémy s obstaráváním finančních prostředků pro potřeby rodiny nebyly způsobeny jejím pronásledováním z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. V obdobné situaci se nachází řada obyvatel Ukrajiny a je zapříčiněna celkovým stavem v její vlasti. Správní orgány obou stupňů vycházely ze spolehlivě zjištěného stavu věci, rozhodnutí řádně odůvodnily a věc posoudily v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., který spočívá v nesprávném posouzení právní otázky, zda stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu a dále z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť při zjišťování skutkové podstaty, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Důvodem pro podání žádosti o azyl je, že stěžovatelka byla v zemi původu ohrožována mafiánskými skupinami, které spolupracují s policejními orgány. Nebyla schopna se bránit, neboť patří k sociální vrstvě, která na Ukrajině nemá žádná práva. Její život byl ohrožen, a proto se snažila najít ochranu v demokratickém státě, za který Českou republiku považuje. Správní orgány obou stupňů se nedostatečně zabývaly důvody její žádosti a především obsahovou stránkou jejích tvrzení, a tím byla porušena ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Ministerstvo se dopustilo porušení zásady objektivní pravdy, nezjistilo přesně a úplně skutečný stav věci a neprovedlo všechna šetření nutná k objasnění všech okolností rozhodných pro náležité a řádné posouzení věci. Důkazy, které si ministerstvo opatřilo pro rozhodnutí, nebyly úplné a došlo tak k porušení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 správního řádu. Ministerstvo tedy nemohlo správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebovalo zodpovědět. Ministerstvo také porušilo § 47 odst. 3 správního řádu, neboť odůvodnění rozhodnutí nebylo dostatečné. Došlo rovněž k porušení § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu, neboť stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení azylu a vztahuje se na ni překážka vycestování. Městský soud se nedostatečně zabýval argumentací, kterou použila v žalobě. Rozhodnutí, které městský soud vydal, nedostatečně odůvodňuje fakta, které stěžovatelka uvedla v průběhu azylové procedury a v podané žalobě. Ministerstvo porušilo dále § 3 odst. 3 správního řádu a městský soud se s tím vypořádal v rozporu se zákonem. Ministerstvo má povinnost zabývat se věcí svědomitě a odpovědně, což neučinilo, když se dostatečně nezabývalo otázkou značně zkorumpovaných politických a vládních skupin na Ukrajině. Ministerstvo porušilo rovněž článek 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Proto se stěžovatelka domáhala zrušení napadeného rozsudku a aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek městského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky učiněné ve správním řízení, a na vydané rozhodnutí. S ohledem na zastupování nezletilého žadatele o azyl A. Z., nar. 23. 4. 2002 v soudním řízení správním u Krajského soudu v Praze, jehož je stěžovatelka matkou, podpořilo ministerstvo

přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Z výše uvedených důvodů navrhlo zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel (rasové, náboženské, národnostní, sociální). Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Pronásledováním však není ani případný masový výskyt negativních jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že nejde o součást státní politiky. Jestliže orgány státní moci negativní jevy cíleně potírají a čelí jim, nelze mluvit o pronásledování ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a taková opatření nemají trvalý či stoprocentní efekt.

Stěžovatelka v žádosti o udělení azylu ze dne 4. 4. 2001 uvedla, že vlast opustila z ekonomických důvodů, neboť po smrti otce musela finančně zabezpečit nemocnou matku a sestru. V průběhu pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu dále uvedla, že důvodem jejího odchodu z vlasti byl dlouhodobý nedostatek finančních prostředků. Naposledy pracovala v roce 1993 jako vychovatelka v mateřské škole v rámci studia. Po ukončení studia v roce 1994 se na Ukrajině nikde neucházela o zaměstnání, neboť volná pracovní místa nebyla k dispozici, anebo nebylo jisté, zda za případnou práci bude vyplácena mzda. Jelikož se její rodina zadlužila i kvůli nákladům na léčení otce, který však v roce 1994 zemřel, začala od roku 1995 dojíždět za prací do Ruska a následně od roku 1998 i do České republiky. V České republice žije nepřetržitě od dubna 1999 a pobývá u své příbuzné. Zákonný pobyt na území České republiky měla pouze první měsíc po svém příjezdu. Proto se rozhodla pro podání návrhu na zahájení řízení o udělení azylu, aby tímto krokem zlegalizovala své další setrvání v České republice. V závěru pohovoru uvedla, že neměla žádné problémy v zemi původu se státními orgány, policií, soudy či jinými státními institucemi. Doplnila, že se na Ukrajině ničeho neobává. Jiné důvody svého odchodu z vlasti neuvedla.

Protože stěžovatelka v průběhu správního řízení uváděla výlučně ekonomické problémy na Ukrajině, které ji vedly k tomu, že odjela do České republiky, tyto nemohly být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu s citovaným zákonem dovodilo jak ministerstvo,

tak i městský soud. V této souvislosti nelze rovněž přehlédnout, že stěžovatelka poprvé přijela do České republiky za prací v roce 1998 a i když od března 1999 se na území České republiky zdržuje nepřetržitě, teprve v dubnu 2001 požádala o azyl. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu v případě pronásledování nebo odůvodněného strachu před pronásledováním, ale nikoliv právem vybrat si zemi, kde si cizinec chce legalizovat, aby v ní mohl žít a pracovat.

Smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu spočívá v tom, aby správní orgán měl možnost udělit azyl i v situacích, kdy není naplněn žádný z taxativně uvedených důvodů v § 12 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neudělit. Správní orgán může podle citovaného ustanovení rozhodnout za použití správního uvážení o udělení azylu z humanitárních důvodů nejen v případech, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu, např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory, ale i v případech, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Na udělení azylu z humanitárních důvodů není právní nárok. Ministerstvo v daném případě posoudilo možnost udělení azylu z humanitárních důvodů a výsledek posouzení, byť velmi stručně, vyjádřilo v odůvodnění svého rozhodnutí. Podle názoru Nejvyššího správního soudu ministerstvo nepřekročilo meze správního uvážení, neshledalo-li ve zjištěných skutečnostech, tj. že stěžovatelka měla ve vlasti ekonomické potíže, důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení azylu z humanitárních důvodů.

Podle § 109 odst. 4 s. ř. s. ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.

Protože stěžovatelka v žalobě, a ani ve správním řízení, netvrdila, že byla v zemi původu ohrožována na životě mafiánskými skupinami, které spolupracují s policejními orgány, Nejvyšší správní soud k těmto tvrzením ve smyslu citovaného ustanovení nepřihlédl. Stěžovatelka sice v kasační stížnosti namítala, že ministerstvo při svém rozhodování nevyšlo ze spolehlivě zjištěného stavu věci, nezjistilo přesně a úplně jeho skutečný stav, neopatřilo si potřebné podklady pro rozhodnutí, neprovedlo šetření nezbytná k objasnění okolností rozhodných pro řádné a náležité posouzení věci a neodůvodnilo dostatečně své rozhodnutí, čímž porušilo § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu, ale toto obecné tvrzení nijak nekonkretizovala. Stěžovatelka tak pouze v obecné rovině namítala nezákonnost správního rozhodnutí, aniž by ke svým tvrzením o porušení citovaných ustanovení uvedla konkrétní argumentaci.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud je vázán jak rozsahem kasační stížnosti, tak jejími důvody, přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu vymezeném v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že ministerstvo vycházelo při svém rozhodování z údajů uváděných stěžovatelkou, zpráv o politické a ekonomické situaci a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině. S podklady pro rozhodnutí měla stěžovatelka možnost se seznámit a vyjádřit se k nim. Této možnosti využila, s obsahem protokolu o pohovoru vyjádřila souhlas a nežádala doplnění ani změny. Proto Nejvyšší správní soud v řízení neshledal vadu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Stěžovatelka dále namítala, že se městský soud nedostatečně zabýval argumentací, kterou použila v žalobě. V rozsahu tohoto důvodu, který by bylo možno podřadit pod § 103

odst. 1 písm. d) s. ř. s., však pro jeho nekonkrétnost a neurčitost, když stěžovatelka namítala nezákonnost jen obecně a neuvedla, v čem tato spočívá, nemohl Nejvyšší správní soud napadený rozsudek přezkoumat.

Pokud stěžovatelka upozornila na čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, pouvažuje Nejvyšší správní soud toto upozornění za zcela bezpředmětné, protože stěžovatelka požádala o udělení azylu podle zákona o azylu a nikoliv o přiznání postavení uprchlíka podle zákona č. 498/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelkou podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanovena zástupcem advokátka a podle § 35 odst. 7 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokátky včetně hotových výdajů stát. Podle § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátce odměna za jeden úkon právní služby 1000 Kč a podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 75 Kč, celkem tedy 1075 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. března 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu